

Розповідь старого Тихона

Олександр Мінович

На початку восьмидесятих я працював вантажником в одному з центральних київських гастрономів.

Точніше, підпрацьовував після навчання в університеті.

В цей час в країні запровадили обмеження на торгівлю алкоголем.

Спиртне продавали тільки у визначений час. Здається, з 11.00 до 18.00. Біля магазину завжди збиралася купа любителів випити, які не могли діждатися початку торгівлі горілкою та вином. Деякі з них постійно сиділи в дворі за столиком і чекали коли настане потрібна година, а потім розпивали те, що вдалося купити. Компанії були завжди шумні. Сперечалися, кричали, сварилися. До них часто викликали дільничного міліціонера.

Втомившись від розвантаження чергової машини з молоком, мукою чи хлібом, я виходив відпочити у двір, де засідала шумлива компанія. Для себе встиг відмітити серед моїх сусідів одного літнього чоловіка без правої руки, з орденськими планками на піджаку. Він мало пив, мав дуже гостре почуття гумору, був явно дуже начитаним і майстерно грав у карти й доміно.

Звали його в тому товаристві "старий Тихон".

Якось перед днем 9 травня я підслухав, як один із дворових завсідників хвацько і дотепно розповідав свої геройські пригоди під час війни:

- Лечу я, значить, спокійно на своєму літаку до рідного аеродрому. Аж бачу, трясця б його взяла - три "мессери" на хвості! Якби з двома - то справився б, а три - забагато... Шо його робити?.. Га?.. Треба, думаю собі, тікати. Спочатку взяв уверх - вони за мною, я вниз - вони за мною, я вліво, панімаєш, потім вправо - і вони туди ж... Ну, думаю собі, гади, обдурю вас, трясця б його взяла. Розігнався скільки було сили і поставив на ручнік. Отако-во - затормозив, знаєте, а німці не успіли, панімаєш, трясця б його взяла - великий розгон набрали. Во! Дальше, панімаєш, полетіли... А я спокійненько - до своїх... Во!.. Такії то діла були, панімаєш!

Зібрання мовчки вислухало сміливого льотчика і тільки дивувалося його геройському вмінню дурити німців. За це й підняли чарку.

Я ж реготав так, що аж живіт заболів. Посміхався собі у вуса і старий Тихон.

На другий день взяв я пляшку пива і пішов знайомитися з Тихоном. У нас відбулася така розмова:

Я: Слушайте, дядьку, ану розкажіть ще раз, як це ваш приятель літак в небі на ручний тормоз ставив.

Тихон: А ти шо, второпав?.. Тю-у!.. А вони - ні. Я цю історію вже сто разів від того чолов'яги чую, хоч би тобі хто причепився. Один ти такий, виходить, розумака знайшовся.

Студент, напевне?.. Підробляєш?..

Я ж того героя добре знаю... Ніякого літака він і в очі не бачив... Охороняв всю війну полонених. Тепер каже, що фронтовик, льотчик... Зараз таких – куди не глянь...

Народу багато ходить до вашого магазину?

Я: Та ні, не дуже.

Тихон: А от одразу після війни було дуже багато.

Я: Чого б це?

Тихон: А тут в цьому місці і тоді був магазин. В ньому пайки давали раз на тиждень інвалідам війни. Ох і страшна була картина... Уяви-но собі, як з усіх сторін злізаються, сходяться безногі, безрукі, сліпі, на інвалідних візках, контужені... І їх сотні, і сотні... Повзуть, лізуть в лахміттях, мов саранча...

А потім, в один день: раз – і не стало...

Я: Куди ж вони поділися?

Тихон: О!.. То ще та історія!.. Думаю я, що знищили їх всіх... Спочатку звели в одне місце, а потім – знищили.

Я: Що ви таке кажете?.. Як взагалі таке можливо?.. Он я читав, що їх відправили в спеціальні санаторії чи-то госпіталі, десь на Півночі, здається, на Валаамі.

Тихон: Який Валаам, хлопче, який санаторій?.. Ти знаєш, скільки їх було?.. Сотні тисяч безногих, сотні тисяч безруких, сотні тисяч "чайників" – безногих і безруких, сотні тисяч сліпих, стільки ж таких, що стали душевно хворими від контузій, а скільки ще з розтрощеними головами, пробитими животами, скільки ще з різними великими ранами, що не давали їм ні робити, ні жити нормально. Думаю, з мільйон набереться, мо й більше. Не захотіла їх більшовицька держава утримувати – от і відправили дочасно на той світ.

Ніякий санаторій, ніякі госпіталі, ніякі табори не могли б розмістити стільки народу. Немає і ніколи не було таких таборів і санаторіїв.

От ти кажеш: Валаам... Ну скільки могло людей на ньому розміститися?.. П'ять-десять тисяч від сили... А тут – мільйони!.. Якби вони були зведені до якихось таборів, могли б жити до цього часу. Безногі, безрукі, сліпі можуть жити до ста років, якби серце тільки було крепким.

А хто їх бачив на тому Валаамі?.. То ж не голка в сіні – сховати стільки люду. Якби вони хоч десь жили у такій кількості, то всі про це знали б. Коли Сталін помер, стало все доступно, а тепер – то й говорити немає про що... Їдь куди хочеш, всі місця відкриті, проте ніхто не бачив ніде, в жодному куточку країни тих інвалідів.

Хіба ще треба якогось доказу, що їх знищили?.. Як мені здається: розумному достатньо...

Я: Те, що ви кажете, дядьку, – це ж в голову не вкладається, це ж небачений злочин!.. Невже таке можливо?.. Стільки ж людей... Куди ж вони могли їх подіти?

Тихон: Чув я, що вивозили їх в Казахстан і ще в різні місця, і там розстрілювали.

Ті, хто в Німеччині залишився служити після війни, розповідали мені, що всі німецькі концтабори працювали на повну силу ще довго після війни. Народу там знищували силу-силенну. Може й наших туди відвозили.

Ще знаю, нібито в госпіталях їм вкорочували життя. Багато моїх знайомих саме там пропало. Дуже багато... Ох і дуже!.. Як попадав хто туди на лікування – так відразу й помирав або віддавали рідним вже ледь живого.

Якби ж хто зумів вивчити статистику тих госпіталів. Подивитися, скільки там померло в перші роки після війни. Може б і відкрилася повна правда.

Думаю, що рано чи пізно розумні люди зможуть хоча б зрівняти кількість інвалідів станом на кінець війни і, скажімо, на 1950 рік. Госпітальні списки якби перевірити... Подивитися, скільки там помирало в цей час... От тоді і визнаємо, що насправді відбувалося... Скільки померло тих бідаків за декілька років... А, як я тобі вже казав, вони б могли жити ще довго... Хіба, що невеликий відсоток їх померло б... А інші, то були б ще живі... І ми повинні були б їх бачити на кожному кутку, кожній вулиці в інвалідних візках... А їх немає... Не бачимо ми таких...

В хрущовську відлигу багато хто повернувся б до рідних місць, адже навіть політичних в'язнів відпускали.

Загинуло, як на мою думку, далеко більше мільйону тих, хто справді воював на фронті... А не отаких-от героїв, що літаки в небі на гальма ставлять та байки люблять травити на кожному кроці.

Від автора: (Через багато років мені вдалося дізнатися про кількість інвалідів тої війни. За спогадами С. Кашурка – помічника з особливих доручень маршала І. Конєва: було сліпих фронтовиків – 54 тисячі, однооких – 155 тисяч, з розбитими черепами – 775 тисяч, з розірваними животами – 444046 чоловік, одноруких – 3 млн.147 тисяч, безруких – 1 млн. 10 тисяч, безногих – 1 млн. 121 тисяча, з частково відірваними руками й ногами – 418905 чоловік, "самоварів", тобто безруких і безногих – 85942 чоловіка, з відірваними статевими органами – 28648, з пораненнями в частині тазу – 630259, із спотвореними обличчями – 501342.)

Я: Не віриться мені, що знаходилися в нашій країні такі люди, які б ішли на такий злочин – вбивати невинних фронтовиків.

Тихон: Знаєш, то в середньовіччі кажуть – ката було нелегко знайти. А лиховісна радянська влада їх наплодила, наче бур'яну в полі. Поміркуй сам: скільки-то треба було лихих людей, аби постріляти в потилицю десятки тисяч польських вояків, скільки знаходилось таких бузовірів, щоб забирати останній хліб у мільйонів селян та прирікати їх на голодну смерть... Скільки треба було таких людей – розстрілювати контрреволюцію, дворян, священників, дезертирів, тих, хто не хотів воювати, скільки треба було бузовірів, аби топити баржами ворогів радянської влади, травити газом тамбовських селян, заливати кров'ю моряків Кронштадту, косити з кулеметів в заград-загонах своїх однопольчан, які пробували відступати, держати під прицілом і розстрілювати за першої нагоди армію штрафбатників...

Де взялися ці люди серед нас – не знаю... Раніше точно таких не було... Більшовики все натворили... Звели з розуму цілий народ... Нашпигували його марксами, лєнінами, позбавили віри й боязні гріху, підступно натравили один на одного.

За якихось тридцять років більше ста мільйонів людей згубили!.. Історія такого не

знала!..

Шо їм ті інваліди?.. Чергові жертви і не більше...

Чув я, ніби маршал Жуков заявляв перед тим, як бездушно угробити декілька своїх дивізій, що жаліти солдат не треба. Казав, що "русские бабы еще нарожают" (рос.).

Я: Як же таке може бути, що про це ніхто не знав і не здогадується? Повинні ж бути свідки, які розповіли б про все.

Тихон: Е-е... То ти ще молодий, багато чого не відаєш... Хіба ти чув коли-небудь про голодомор і про мільйони замучених голодом, або про те, як при штурмі Києва поклали близько мільйона безоружних наших людей, або про розстріляних поляків, або про ті ж концтабори, що діяли після війни, або про велику кількість спалених радянськими військами наших сіл, які попадали в прифронтову полосу?..

Радянська влада вміє перекрутити все. Ї з усього чорного зробити біле, а з білого – чорне...